

NHẤT HẠNH

Tiếng Địch Chiều Thu



Long Giang

NHẤT HẠNH

Tiếng Địch Chiều Thu

Tuyển tập thơ

TIẾNG ĐỊCH CHIỀU THU

Lá Bối, Sài Gòn, 1950

Bìa và Trình bày : họa sĩ Lê Trung

Long Giang

Giấy phép tháng 7 năm 1950

Long Giang giữ bản quyền

MỤC LỤC

Tiếng địch chiêu thu



Tạm ẩn hóa thân



Nhân dịp kỷ bạn



Tiếng còi xe lửa



Con đường thoát khổ
1938

Tiếng địch chiều thu

(Một cảnh vườn đẹp đẽ xanh rờn có suối reo chim hót.
Một vườn Thượng uyển nào đây, đủ cả muôn hoa muôn
sắc. Thanh thanh gió nhẹ, một buổi chiều)

Lời suối reo :

*Buồn bã quá, ta reo theo tiếng gió
Niềm thương đau mang lại tự ngàn xưa
Lâu quá rồi người xưa không trở lại
Để soi hình sáng rõ giữa lòng ta !*

*Này im đi, hỡi tiếng địch chiều thu
Đừng réo rắt nổi thêm lời sầu thảm
Trôi đi thôi hỡi ngàn mây ảm đạm
Vấn vương chi những ngọn núi xa mờ !*

*Hòa theo ta đi, tiếng đế chiều hôm,
Ta là suối không bao giờ dừng nghỉ*

Sao cho quên những ngày xanh mình mị
Những chiều xưa vang tiếng nhạc ru hồn

Còn đâu đây những ngày tươi đẹp nọ,
Mà sinh ca vang đón ánh bình minh ?
Đâu những nàng cung nữ nhẹ nghiêng mình
Sôi yếu điệu trên dòng ta sáng tỏ ?

Ôi còn đâu bóng người xưa luyến mộ
Nẻo đường xanh còn in dấu chân ai
Vào những chiều thấp thoáng bóng song hài ?

Thái tử ơi, ngài thấy không : cây cỏ,
Và suối, chim đều mong ngày hội ngộ
Buồn chia ly khiến muôn vật sầu tư
Reo ta reo nguồn ly hận ngàn thu...

Tiếng địch (réo rắt, nhưng đôi khi mơ hồ) :

Reo ta reo nguồn ly hận ngàn thu...
Người xưa ơi có nghe trong sương lạnh
Có nghe không tiếng địch thoáng buồn thương

*Thấy không ai ngàn mây sầu ủ rũ
Ngừng không bay, lắng tiếng gọi lên đường ?*

*Thổi lời thơ tận muôn phương xa lạ
Nhẹ nhàng đưa âm điệu lướt không gian
Gió chiều thu ướp lòng người tơi tả,
Và vì vu theo điệp khúc trường giang...*

*Ca lên chim ! như những chiều xuân cũ
Cho tan đi những buồn lạnh vẩn vương
Ta ước mong một ngày mai đoàn tụ
Cho chân mây cùng mặt nước lên hương !*

*Nở đi hoa ! như những bình minh thắm !
Khoe tươi đi, cành hồng ướp sương thu
Chồi huệ trắng, nở đi, đừng ủ rũ,
Muốn để dành hương ấy đến ngày mơ ?*

*Ngày xa xôi...hoa ơi ! xa xôi lắm
Hoa chờ mong, giờ đây chưa muốn nở
Nhưng hoa ơi ! người sẽ héo vàng khô
Và một hôm lạnh lẽo khói sương mờ !*

*Thái tử ơi, giờ đây trong sương lạnh
Ngài nghe không tiếng địch thoáng buồn thương ?
Thấy không ai, ngàn mây sâu ử rữ
Ngừng không bay, lắng tiếng gọi lên đường ?*

(Tiếng địch véo von, nhỏ dần rồi im bật. Da Du ra, mắt nhìn về phương xa. La Hầu La đi sau, cầm chéo áo mẹ)

Tiếng chim ca :

*Nàng đã ra viếng chúng ta, ngàn cây hồi !
Lại đây nàng, ngồi trên phiến đá hoa !
Rủ rít chim, ca ngợi nắng chơn hò
Ta hát lên cho nàng vui sâu khổ !*

*Cảm động quá, đôi mắt nàng đầm lệ,
Thật nỡ nùng ! nhìn chi phía xa xa ?
Năm tháng sâu sao cứ mãi không qua
Buồn trĩu nặng cho đến hồn cây cỏ !*

*Chiếc áo nhung xưa ! nay nàng đã bỏ !
Mộng ngày xanh ! còn đâu nữa nàng ơi !
Lệ ngọc tuôn từ đôi mắt sáng ngời,
Bi cảm lắm, xin nàng vui đôi chút !*

Tiếng suối (tha thiết) :

*Ra thăm luôn, nàng ơi ! vườn năm cũ,
Xem hoa đi, như những buổi chiều xưa
Này nàng trông, muôn cây đang ủ rũ
Chờ ở ai, chỉ một chút hương thừa !
Lại đây ngồi nhìn mây,
Và bát lên như những ngày xưa nữa.
Reo ta reo cho nhẹ bớt ưu phiền
Reo cho quên niềm thốn thức liên miên
Reo cho quên những tiếng lòng mong nhớ.*

*Nàng ơi,
Ai năm xưa cũng mỗi chiều tương tự,
Cùng nàng đi, đã dạo khắp vườn hoa ?
Ai năm xưa với tâm hồn rộng mở
Cho muôn loài một cảm mến bao la ?*

*Trôi ta trôi ! Reo ta reo ! dòng xuôi bạc
Cuốn phăng đi đá sỏi của lòng ta !*

Tiếng chim :

*Ca ta ca ! Vui lên đi ! tung muôn ngàn sóng nhạc
Ca ta ca ! Vui lên đi ! Để ta ca !*

Da Du (rất thông thả) :

*Nước non ơi ! chiều đến, tiếng ngân nga
Thời tươi đẹp vang từ trong ký ức
Ta mong quên những ngày thu ray rút
Nỗi niềm ta, hoa có rõ không hoa ?*

(ngồi xuống trên phiến đá)

*Ngồi xuống đây con hỡi La Hầu La !
Mẹ muốn nhớ lại thời xưa hương ngát
Con có biết bây giờ đây luân lạc
Về phương nao, bóng Hạnh Phúc xa vời ?*

*Biết không con, ở tận một phương trời
Nào xa thăm, cha con đà biệt tích
Ước mong Người, một ước mong tuyệt đích :
"Cứu quần sanh tìm đạo lý xinh tươi"
Mà ngày hẹn huy hoàng bao giờ mới đến, con ơi ?*

*Con có nhớ những ngày buồn trong cung lạnh
Một hôm kia hỏi mẹ: "Cha con đâu ?"
Đau lòng chưa, con hỡi ! suốt canh thâu
Mẹ đã khóc, một mình riêng thốn thức.*

*Con ơi, những lúc mà lòng mẹ vui vui
Là những lúc nhìn con nô đùa cùng bao nhiêu vương tử
Nhưng rồi vẫn đắm chiêu niêm tư lự
Chẳng bao giờ phiền muộn được với nguôi.
Biết không con, một chiều xuân năm cũ
Một đêm trăng, cha con bỏ vương cung
Ra đi...chàng ra đi không hẹn ngày trở lại
Để niềm THƯƠNG lan rộng đến muôn lòng !*

*Rồi một sáng tinh sương, Xa Nặc về,
nét mặt u sầu vô vọng,
Tin biệt ly như tiếng sét ngang đầu
Cả hoàng cung chìm lắng trong khổ đau
Một vương quốc đang gục đầu thương nhớ.*

*Còn ai nữa để cảm thông lao khổ ?
Thái tử ơi, Ngài có hiểu cho không ?
Bao người sầu, chung một nỗi nhớ nhung
Ngài đi đâu, để đây niềm hiu quạnh ?*

(Tiếng địch lại nổi lên, vắng vắng trong gió lác)

*Người xưa ơi, có nghe trong sương lạnh
Có nghe không tiếng địch thoáng buồn thương ?
Thấy không ai, ngàn mây sầu ủ rũ
Ngừng không bay, lắng tiếng gọi lên đường ?*

*Thổi lời thơ tận muôn phương xa lạ
Nhẹ nhàng đưa...âm điệu lướt không gian,
Gió chiều thu ướp lòng người tôi tả,
Và vì vu theo điệp khúc trường giang...*

Lời gió reo :

*Thôi đi thôi, đừng kể lễ bi quan,
Nhọc quá rồi ! đừng ôm lòng sầu não !
Để ta đi, tìm ra nguồn chân đạo,
Dem về đây cho tất cả cuộc đời !*

Da Du (vẫn chậm rãi) :

*Phụ vương sầu, di mẫu khóc không thôi,
Hy vọng hết, muôn dân buồn áo não...
Rời từ đấy vắng tin người hiểm mạo,
Bỏ xa hoa và tôn quý cao sang,
Để ra đi, tìm lấy ánh hào quang,
Nguồn đạo lý soi đường cho nhân thế.*

*Quên sao được chàng ơi, khi tiếng lòng kể lễ,
Một đêm trăng, ngài bảo : “Chớ sầu thương...
Nếu một mai, vì chí nguyện, ta lên đường,
Em sẽ đặt tình yêu vào muôn loại !
Tình thương hẹp gây lo âu, sợ hãi,
Chóng tàn phai theo gió lạnh thời gian*

*Em hãy nuôi một tình thương rộng lớn chẳng phai tàn
Để san sẻ cho muôn loài muôn vật.
Rồi sẽ thấy lòng tràn đầy một nguồn vui chân thật”.*

*Thái tử ơi, còn vắng vắng bên tai,
Lời ngọc vàng đã rung động hồn ai
Thiếp cảm thấy cả nguồn sinh lực ấy...*

*Ngài biết không ? nhạc lòng không rung dậy
Ngọc vàng xưa, thiếp đã bỏ từ lâu,
Sống làm sao trong muôn sắc muôn màu
Khi nghĩ đến nơi hang sâu núi thẳm?*

*Ôi hình ảnh khuất xa ngàn vạn dặm
Đây cuộc đời: ly biệt là thương đau...
Tìm đâu đây nguồn an ủi nhiệm màu
Để xóa bỏ những bóng hình sợ hãi...
Hiếu không con ? La Hầu La thơ đại ?
Như ngày xưa mẹ bảo : "Cha đi xa...
Đi xa lắm con ơi*

non nước vẫn bao la"

(Nàng lấy khăn lau mắt và vuốt tóc con khi La Hầu La thấy mẹ khóc cũng khóc theo)

La Hầu La :

*Vào cung đi mẹ...Thôi ! con buồn quá,
Đi chơi, sao mẹ khóc mãi thế kia ?
Mẹ bảo ra thăm vườn hoa cũ
Để đem con đi dạo khắp cơ mà ?*

*Cha con đi, cha con sẽ về đây, mẹ ạ
Con ít buồn, sao mẹ lại buồn nhiều ?
Đứng lên đi, vui lên đi, mẹ nhé !
Hái hoa cho con, khâu kết lại vòng hoa*

Khóc nhiều thế, con buồn, mẹ ạ.

Da Du (cười buồn) :

*Ừ, vui đi, mẹ không khóc nữa đâu,
Sương xuống rồi, ánh nắng tắt đã lâu,
Chim về tổ, con ơi ! ta về tổ !*

*Nín đi con, kia vầng trăng mới lộ,
Ở non cao, mờ tỏa ánh dịu vàng.*

Tiếng gió:

*Và xa kia chắc Thái tử mơ màng
Nhìn trăng sáng với cánh rừng u tịch
Lâu lắm rồi, người xưa đã biệt tích,
Thành công chăng, hay thất bại ? Ngài ơi ?*

Tiếng địch :

*Thổi lời thơ tận muôn phương xa lạ
Nhẹ nhàng đưa âm điệu lướt không gian
Gió chiều thu ướp lòng người tơi tả
Và vì vu theo điệp khúc trường gian...*

(Lời thơ vừa dứt thì di mẫu Kiều Đàm vừa ra đến sau lưng Da Du. Bà nhẹ nhàng đặt tay lên vai nàng. Quay lại thấy bà, nàng cúi đầu)

Bà Kiều Đàm :

*Đêm xuống rồi, sương sa nhiều, lạnh lắm
Đi vào con ! than thở những chi chi
Hễ thấy con, là thấy cả sầu bi
Ta thấy vắng, đi tìm con từ nãy.*

Da Du :

*Kính lạy Mẹ, nhọc lòng người biết mấy
Ra tìm con tận mãi cuối vườn trăng...*

La Hầu La (mách) :

Dạ thưa bà mẹ cháu khóc vừa xong !

Da Du (vuốt tóc con mắng yêu) :

Này đừng láo, La Hầu La con nhé !

La Hầu La (nhìn mẹ bằng cặp mắt ngây thơ) :

Thế không khóc mới rồi sao, hử mẹ ?

(nhìn bà phân trần)

*Mới lau xong nước mắt thì bà ra,
Bà ơi, sao mẹ cháu khóc luôn, mà...*

(rưng rưng nước mắt)

Bà Kiều Đàm (cầm tay cháu kéo lại) :

*Thật ư cháu ? Lại gần đây bà bảo !
Cháu của bà chắc không hề nói láo,
Nhưng mà này, cả cháu cũng khóc theo
Có phải không ?*

La Hầu La (gật) :

Thưa bà phải ! khóc nhiều...

Bà Kiều Đàm (xoa đầu cháu) :

*Thì thôi chứ ! Bây giờ xem trăng sáng
Cháu vui đi, kìa vàng trăng xán lạn !*

(nhìn nàng với cặp mắt đầy thương hại và yêu mến)

*Này con ơi, ai không khỏi sầu thương,
Nhưng...thời gian đâu đến lúc cùng đường,
Con khổ thế, để lòng ta thêm khổ !...*

Da Du (sụt sùi) :

*Xá tội con, muôn ngàn ơn đức độ !
Đã vô tình làm mẹ phải buồn lòng
Nhưng mẹ ơi, sao tháng ngày trôi mãi
Chỉ đem về nguồn cảm khái mênh mông !*

(im lặng)

*Kính lạy mẹ, bây giờ người lạc lõng
Phương trời nào, ở nơi chốn xa xôi...*

Bà Kiều Đàm (cũng khóc) :

*Tất Đạt Đa, con đã đến đâu rồi..
Tìm chánh đạo hay tìm nơi cực khổ ?*

*Con ra đi mà bao người luyến mộ,
Bao tâm hồn theo rồi bước chân con
Mắt phụ vương lệ xóa đã hao mòn,
Ngài đã khóc nhiều đêm vì nhớ tiếc,
Mà phải chăng đã là ngày vĩnh biệt,
Có nên mong ngày hội ngộ, con ơi ?*

Da Du (khóc òa) :

Có nên mong ngày hội ngộ, ngài ơi ?

Tiếng địch :

*Người xưa ơi, có nghe trong sương lạnh,
Có nghe không tiếng địch thoáng buồn thương
Thấy không ai, ngàn mây sâu ử rữ,
Ngừng không bay, lắng tiếng gọi lên đường ?*

*Thổi lời thơ tận muôn phương xa lạ,
Nhẹ nhàng đưa âm điệu lướt không gian
Gió chiều thu ướp lòng người tơi tả,
Và vì vu theo điệp khúc trường giang...*

Da Du (tiếp) :

*Có những đêm trăng sáng tỏ mơ màng
Con nhìn thấy bóng Ngài bên khóm lá
Và mừng quá, kêu lên trong hơi thở
Nhưng hơi ời, chỉ là bóng sương trăng...
Có nhiều khi trong ánh nến sáng trưng
Con cảm thấy một cái gì tan vỡ,
Như bóng tối chứa đầy niềm lo sợ...*

Tiếng đế (văng lên) :

*Rên lên đi, ta khóc giúp cho người,
Ánh trăng kia là nước mắt không rơi,
Tiếng địch ấy là nỗi lòng thôn thức.
Ta đang khóc cả trần gian u uất,
Muôn ngàn thu còn mãi vết tang thương
Lệ chưa rơi, đau khổ vẫn đương còn
Đã ướt mãi bức tranh đời hoen ố.*

Gió reo :

*Ta làn gió lướt ánh hằng sáng tỏ
Chở đau thương nhân loại đến ngàn nơi
Để đi tìm một chốn tạm nghỉ ngơi
Nhưng thất vọng, chưa bao giờ tìm thấy !
Ta đã ấp bao cõi lòng run rẩy
Đã từng mang bao u uất vấn vương
Ôi nhân sinh ! Ôi thế cuộc vô thường !
Nhân loại mãi đắm chìm trong biển lệ !
Ta ao ước vì ngàn muôn thế hệ
Tìm cho ra ánh đạo sáng nhiệm màu
Mong một ngày nhân loại hết thương đau
Xây cuộc sống trên thanh bình hạnh phúc
Ta không muốn khổ đau làm ngã gục
Trên cuộc đời cả nhân loại mến thương.*

Bà Kiều Đàm :

*Người ra đi, theo tiếng gọi lên đường,
Với chí nguyện cao siêu và rộng lớn,*

*Phải cố gắng cắt những dây tình cảm
Những buộc ràng, để có thể bay cao
Người ra đi mà vẫn nát tâm bào,
Con phải thấy là hy sinh cao cả...*

Da Du (lau nước mắt) :

*Con biết thế từ lâu rồi mẹ à,
Cố quên đi để tâm trí thanh thoi,
Nhưng bởi ơi, gan ruột vẫn tori bời,
Không ngăn nổi tiếng lòng đang thổn thức.*

Tiếng gió :

*Vui lên đi ! Hãy đem nguồn sinh lực
Tươi lên cho vạn vật hết u sầu.
Ta nghiêng mình trước mọi nỗi khổ đau
Và thông cảm mối sầu thương vạn kỷ.*

Da Du :

*Con xin hứa dứt muôn dòng sầu lụy
Để một lòng tin tưởng ở ngày mai*

(ôm con vào lòng)

*Thái tử đi vì nặng cứu muôn loài,
Ý chí ấy là vô biên lực lượng.
Trần thế kia còn bao nhiêu vất vả
Đang đợi ngài một ánh sáng thoát ly
Nguyên từ nay xin bỏ hết sầu bi,
Phương xa lạ, ngài an tâm tìm đạo !*

Tiếng gió :

*Phải mạnh mẽ vượt qua cơn vũ bão
Của tiếng lòng, hỡi bao kẻ sầu bi !
Ôi cao siêu màu nhiệm chí nam nhi
Thân gió bụi nguyên xông pha sương tuyết
Thân gió bụi nguyên quên bao thương tiếc,
Cả tình yêu, cả tôn quý ngại vàng !*

(Một thị nữ đã quỳ xuống bên gối)

Thị nữ :

Trời khuya rồi, gió lạnh thổi sương ngàn,

Xin lệnh mẫu và nương nương vào nghỉ.

Da Du (nhìn dì) :

Thưa Mẹ, khuya rồi, xin Người vào nghỉ.

Bà Kiều Đàm (nhìn con) :

Ừ, khuya rồi, con đem La Hầu La vào nghỉ

Kẻ sương trăng lạnh lẽo lắm, không nên.

(Ba người đi trước, thị nữ theo sau. Tiếng gió vi vu)

Tiếng gió :

Trăng khuya ơi, trần giới vẫn liên miên,

Ngàn cây sáng, ánh trăng đùa nhấp nháy

Nhè nhẹ thoảng trong hồn người, sống dậy

Một niềm vui êm đẹp đượm ước nguyện.

(Bốn câu vừa dứt thì bốn người đã khuất sau bóng cây...

Tiếng địch vắng vắng trên không trung)

Tiếng địch :

*Thổi lời thơ tận muôn phương xa lạ,
Nhịp nhàng đưa âm điệu lướt không gian,
Ánh trăng thu reo mừng trong kẽ lá
Và vi vu theo điệp khúc trường giang...*

*Mau lên đi, chậm rãi, ánh trăng tan !
Dồn dập sóng, tiếng còi lòng thúc dục
Mau lên đi, với trọn niềm thao thức
Người, người ơi ! Vũ trụ đang mê man...*

(Tiếng địch nhỏ dần, xa dần, rồi cuối cùng im bật, trong khi ánh trăng dịu dàng đan qua kẽ lá những sợi tơ trắng lấp la lấp lánh)

Tạm ẩn hóa thân

*Gió hiu hắt. Nắng vàng rơi, nhẹ lấm
Chiều lung linh trên huyền ảo núi rừng
Hoàng hôn về. Ánh sáng vẫn ngập ngừng
Chưa muốn tắt trên đồi cao. Chối lại...*

*Đấng Cứu Thế nhìn mây trời trôi nổi
Và mỉm cười : “Ta hãy ẩn hóa thân
Thu đã tàn. Theo với ánh tà dương
Ngưng hóa độ ta vẫn còn hóa độ”*

*Rừng thorn ngát. Hoa Sa La rục rờ
Rụng rơi bởi dâng muôn sắc ngàn hương
Nước từ bi thấm nhuận vạn nẻo đường
Đến cây cỏ cũng đem lòng trầu mến.*

*“Thôi ta đi. Cuộc tương phùng hứa hẹn
Mùa Xuân sau. Nay tạm ẩn hóa thân
Pháp thể kia là vô thượng tinh thần
Thể chất ấy là nhân duyên giả hợp.*

*“Giới và luật chính là thầy bắt diệt
Của muôn đời. Trong mặt pháp điều linh
Ta sẽ về dưới vạn thể, muôn hình
Để cứu độ cho trần gian nguy khổ.*

*“Chúng Tỳ Khưu ! Các người đừng luyến mộ
Thân vô thường như bọt nổi mưa sa
Giáo pháp kia, suốt vì diệu, chan hòa
Là phép nhiệm để cứu đời tham trước.*

*“Các người nhớ hãy tự mình thấp đuốc
Để cùng đi trong đêm tối mịt mù
Ánh Từ Quang là cả một nguồn thơ
Hãy chiếuọi vào cõi đời tăm tối.*

*“Đạo sáng ấy ta đã tìm soi nổi
Trong bao năm khổ hạnh chốn thâm sơn
Chúng tỳ khưu nên thận trọng bảo tồn
Để hiện tại và tương lai chiếu sáng.*

*“Kìa thái dương trên đồi cao sắp lặn
Thôi ta đi”. Gió nấc như khóc than
Và không gian mất hết vẻ huy hoàng
Cảm xúc quá, ta gạt thẳm giọt lệ.*

*Đến nay, mấy nghìn năm, bao thế hệ,
Đông lại về với gió núi mưa ngàn
Ai đã về trong trần gian máu lệ
Và hóa thân cứu muôn loại làm than?*

Nhân dịp kỷ bạn

*Tâm Thường ơi, giờ đây trong sương sớm
Có nghe chẳng tiếng gió gọi ngàn thông?
Núi Thiên Thai nơi chùa cũ mịt mù
Mờ khói thuốc và mờ gương chiến đấu
Anh có thấy bên rừng Chim Xanh đâu
Tiếng đau thương thốt mãi bao giờ ngừng?
Anh có nghe trong khúc nhạc uy hùng
Cả chí khí cao siêu và hùng vĩ?
Nguồn thi hứng reo từ muôn thế kỷ
Ở tâm linh, ở nguồn đạo cao siêu
Một con đường, hai lý tưởng cùng nêu
Ta đi tới... Nhớ chiều xuân năm cũ
Khi mọi người đang hướng về quy tụ
Nơi gia đình ấm áp khói hương trầm
Ta ra đi. Gió nhẹ thổi non sông
Mưa xuân rơi trên ngàn cây bốn bờ.
Tiếng thúc giục của tâm linh rộn rã:
“Ra đi thôi! Mờ mịt đã lâu rồi
Tìm vết xưa vùi lấp ở xa khơi*

*Đưa ánh sáng về nơi đây tăm tối”
Ta cất bước, lòng trẻ trung, phấn khởi
Nhìn mây trôi, non nước chốn xa mờ
Trên đường dài ta cảm thấy say sưa
“Lòng hôm ấy, sẽ là lòng muôn thuở”
Nhưng bạn ơi, gương thời gian chưa vỡ
Ở lòng ai. Nguồn sống vẫn vô cùng.
Chiều hôm nay, hương đốt, khói trầm xông,
Bạn hãy đến viếng người nơi viễn xứ!*

Tiếng còi xe lửa

*Tiếng còi thét trong đêm dài mờ mịt
Như xé tan thanh khí của bầu trời
Tiếng còi vang hận trường ly biệt
Non nước ngàn xa bóng nhận trôi*

*Ai đem chia sẻ cõi lòng tôi
Một nửa theo dòng nhẹ nhẹ trôi
Một nửa tan đi cùng hương nhạt
Trong bầu không khí nặng u hoài ?*

*Tiếng còi gấp rút như tha thiết
Vang giục người đi: muộn muộn rồi !
Đây bến mê mờ và lâm lạc.
Ta chờ về nơi chốn sáng tươi.*

*Đây bến mê mờ và lâm lạc
Ngàn năm còn vướng nợ dòng đời
Còn vướng nợ trần đeo thêm nặng
Hướng về giải thoát, bạn đường ơi!*

Con đường thoát khổ

(1938)

*Này bạn hỡi, hãy cùng tôi đi viếng
Những cảnh đời u uất dưới trần gian
Những đau thương rên rỉ cháy tâm can
Trên mặt đất thương tâm còn diễn tả
Ôi cảnh tượng buồn rầu thê thảm quá :*

*Đây muôn binh nơi chiến địa giao hùng
Thây chất đầy bên vũng máu tựa sông
Bao sinh mệnh lấp vùi trong gió cát
Lòng hung bạo, ôi, gây bao tai ác
Trên cõi đời. Nhục nhã tới vô biên !
Mà con người đâu có dịp sống yên
Ai biết được ngày mai còn sống nữa ?
Hay cái chết sẽ hiện ra trước cửa ?
Quý vô thường, ôi biết tránh vào đâu ?*

*Đây những cảnh đớn đau trong tật bệnh
Bao nhiêu người lo lắng chạy ngược xuôi
Lo cho người trên giường bệnh chẳng lui
Cơn tật bệnh dày vò trong xác thịt
Và rên siết trên chiếc giường thảm thiết
Ôi đời buồn! Thú vị có gì đâu
Mà luôn luôn ta chỉ thấy khổ đau ?*

*Đây tức tối vì thân già bệnh hoạn
Chân bước đi, còm cỗi gầy đi theo
Run rẩy đầu, lưng còm còm cong queo
Sống tật bệnh và sống trong hiếu tĩnh
Vì sức vóc tuổi xuân còn đâu tính ?*

*Đây cảnh nghèo dầy xéo nát tâm hồn
Cảnh gia đình khốn khổ sống lầm than
Sống chật vật, sống nghèo nàn, đói rách
Sống xâu xé, sống tham lam, cướp bóc
Dạ tham tàn, điên đảo sống ngu si
Chẳng biết tu biết sửa lại thân chi
Để lăn lộn mãi trong đường ngũ trọc !*

*Đau thương quá! Cảnh trần gian thảm khốc
Muôn sinh linh chìm đắm cảnh thê lương
Bao sinh linh còn khắc khoải trong trường
Đau khổ đó. Làm sao ta tìm được
Bờ giải thoát để vượt xa triền phược
Hằng núm ta, ràng buộc lấy tâm ta ?*

*Anh em ơi, bờ giải thoát không xa
Hãy tỉnh dậy, là giấc mơ quái ác
Hãy bước tới, nên biết rằng cảnh vật
Ở quanh ta là hư ảo. Thế mà
Đã từ lâu, ta tự buộc lấy ta
Nên bị kẹt trong buồn đau tủi hận.*

(12 tuổi)